

SXEDIO.22H

28.11.1898: Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΟΥΙΛΛΙΑΜ ΦΡΕΝΤΕΡΙΚ ΧΑΙΝΣ ΣΜΙΘ ΕΞΑΓΓΕΛΛΕΙ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΡΓΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΕΙΝΑΙ Η ΕΚΒΑΘΥΝΣΗ ΤΟΥ ΛΙΜΑΝΙΟΥ ΤΗΣ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ, Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΚΑΙ ΜΙΚΡΩΝ ΦΡΑΓΜΑΤΩΝ

Η ανάμιξη των Κυπρίων στον πόλεμο του **1897**, η δράση των Κυπρίων στην Ελλάδα κι η αναφορά, έστω και μερική, στη Βουλή των Ελλήνων για το Κυπριακό, έκαμε τον ελληνικό Τύπο, που έδινε πραγματικά μεγάλη δημοσιότητα στα προβλήματα των Κυπρίων, να ενδιαφερθεί ακόμα περισσότερο και στα τέλη του **1898** έφθανε στο νησί Έλληνας δημοσιογράφος, απεσταλμένος της αθηναϊκής "Ακρόπολις" για επιτόπια έρευνα.

Ο απεσταλμένος πήρε μάλιστα και συνέντευξη από το νέο Αρμοστή της Κύπρου Ουίλλιαμ Φρέντερικ Χάινς Σμιθ.

Απεσταλμένος της εφημερίδας ήταν ο Χ. Χρηστοβασίλης.

Η συνέντευξη που έδωσε ο Αρμοστής αναδημοσιεύθηκε στη "Σάλπιγγα" της Λεμεσού στις **28** Νοεμβρίου **1898**:

" Κατ' ακολουθείαν αιτήσεως μου, όπως παρουσιασθώ ενώπιον της Α. Ε. του Μεγάλου Αρμοστού της νήσου, έλαβον αυθημερόν την απάντησιν ότι θα εγενόμην δεκτός την **17/29** Νοεμβρίου, ημέραν Τρίτην και ώραν **2 1/2** μμ της Τρίτης **17/29** Νοεμβρίου.

Επειδή είχον να κάμω υψηλόν πρόσωπον και δη με Αγγλον εφρόντισα όπως την **2 1/2** μμ της Τρίτης **17/29** Νοεμβρίου ευρεθώ εις την θύραν του Μεγάλου της Α.Ε. και προς τούτο δε εφρόντισα να κανονίσω προηγουμένως το ωρολόγιον μου, ίνα μη ακουσίως υποστώ καμμίαν αποτυχίαν.

Οτε εισήλθον εις το Μέγαρον η Α. Ε. έλειπεν εις τον κήπον. Εδωσε εις τον τούρκον θυρωρόν το όνομα μου, αλλ' οποία υπήρξεν η λύπη μου όταν επιστρέψας ο

θυρωρός μοι ανήγγειλεν ότι η Α.Ε. με περιέμενεν εις τας 2. μ.μ. και ότι προς χάριν μου θα με δεχθή έστω και εις τας 2 1/2.

Παρεξήγησις μεταξύ Αρμοστού και Γραμματέως ή μεταξύ θυρωρού και Αρμοστού, διότι η Α. Ε. ομιλεί μόνον την αγγλικήν και αμφιβάλλω, αν ο τούρκος θυρωρός εννοεί καλώς την αγγλικήν. Ας αφήσωμεν το ζήτημα αυτό διότι ολίγον ενδιαφέρει τους αναγνώστας.

Μετ' αναμονην 2-3 λεπτών εισέρχεται εις την πλουσίως επιπλωμένην είσοδον ευσταλής και λευκοπώγων γέρων, γλυκείας φυσιογνωμίας και υψηλού αναστήματος.

Εισερχόμεθα εις την μεγάλην αίθουσαν και κάθημαι κατά διαταγήν του πλησίον του.

Τόση υπήρξε η ευγένεια του και η απλότης του, ώστε ενόμιζον ότι ευρισκόμην ενώπιον γνωστού φίλου η ενώπιον μεγάλου Αρμοστού της Παντοδυνάμου καθ' απάσας τας Πέντε Ηπείρους χαριτοβρύτου Ανάσσης.

Ελαβον τον λόγον.

- Ευρισκόμενος εν Κύπρω, Εξοχώτατε, αρχαία Ελληνική χώρα και κατά τα 4/5 υπό Ελλήνων οικούμενη, ευρισκόμενη δε υπό την διοίκησιν και προστασίαν του πεπολιτισμένου αγγλικού Έθνους και απολαμβανούση των αγαθών της ελευθερίας και της δικαιοσυνης εθεώρησα καθήκον μου να παρουσιασθώ ενώπιον της Υμετέρας Εξοχότητος και ακούσω από του στόματος του ανωτάτου διοικητού αυτής περι των έργων άτινα η Υψηλή της Ανάσσης Κυβέρνησις σκέπτεται να ενεργήση δι' ων ο κυπριακός λαός θα δυνηθή να εξέλθη εκ του οικτρού οικονομικού σημείου εν ο ευρίσκεται.

- Ο λαός τη Κύπρου, χάρις εις την μέριμναν της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου και της σεβαστής μας Ανάσσης, ευρίσκεται πολύ πλησίον της ευημερίας του σπουδαία αρδευτικά, λιμενικά και συγκοινωνίας έργα οσονούπω εκτελούνται.

Ηρχισαν ήδη οι ομβροδούχοι, εν οις θα εναποθηκεύωνται τον χειμώνα υέτια ύδατα άτινα θα

χρησιμεύουν προς άρδευσιν των εχουσών ανάγκην αρδεύσεως γαιών κατά τους εαρινούς μήνας.

Αι δεξαμεναί αύται, αίτινες θα γίνουν εις πολλά της νήσου μέρη, θα ματαβάλουν την όψιν της γεωργίας, ήτις από τούδε ευρίσκεται υπό την διεύθυνσιν λαμπρού διευθυντού, ήτις γεωργία είναι ο μεγαλύτερος της χώρας πόρος.

Εξεκίνησεν ήδη εξ Αγγλίας και μετά μίαν εβδομάδα αφικνείται ενταύθα επίτηδες μηχανικός δι' την εκβάθυνσιν του μικρού λιμένος της Αμμοχώστου, και οσονούπω άρχονται και αι εργασίαι του σιδηροδρόμου, του μέλλοντος να ενώση δύο λιμένας τον της Λάρνακος και τον της Αμμοχώστου με την πρωτεύουσαν της νήσου Λευκωσία.

-Και εις πόσον καιρόν Εξοχώτατε, θα συντελεσθώσι τα έργα ταύτα;

- Δεν γνωρίζω επακριβώς να σας είπω, αλλά νομίζω ότι εντός τεσσάρων ετών, αι δεξαμεναί, η εκβάθυνσις του λιμένος Αμμοχώστου και ο σιδηρόδρομος θα συντελεσθούν, διότι διά τα έργα ταύτα έγινε δάνειον διά λογαριασμόν της νήσου εκ διακοσίων πεντήκοντα χιλιάδων λιρών και επομένως το συμφέρον του τόπου είναι να γίνουν ταχύτερον τα έργα διά να μη πληρώνη τόκον άδικον.

- Δεν θα γίνη Εξοχώτατε καμμία θεραπεία διά τον εξ ενενήκοντα δύο χιλιαδων λιρών και εξακοσίων ιερών φόρον υποτελείας, ον πληρώνει ετησίως η ταλαίπωρος νήσος εις τόκους τουρκικού δανείου;

- Γίνεται μεγάλη εργασία εν Λονδίνω προς βελτίωσιν του τόκου. Πρέπει να γνωρίζετε ότι οι πόροι της νήσου είναι επαρκείς όπως καλύπτωσι το ποσόν τούτο των **92.000** λιρών αίτινες πληρώνονται ετησίως διά τόκους του τουρκικού δανείου του **1855** και έρχεται ετησίως αρωγός η Κυβέρνησις της Ανάσσης πληρώνουσα το έλλειμμα ποικίλλον αναλόγως των ετών μεταξύ **25** και **35** χιλιάδων λιρών.

Γίνεται ήδη εργασία προς μετατροπήν του δανείου τούτου με ολιγώτερον τόκον εις τρόπον ώστε να επαρκούν οι πόροι της νήσου.

- Τί γίνονται Εξοχώτατε, μετά την απόσβεσιν του τουρκικού δανείου, το περίσσευμα της νήσου, όπως επληρώνετο προς εξυπηρέτησιν αυτού.
- Δεν είμαι εις θέσιν να γνωρίζω.